

למה לא התחתן המלך מארץ שומלך?

מאת איטו אבירם

ספרה של לריסה לויין "למה לא התחתן המלך מארץ שומלך", פורט בפני הקורא הצעיר עולם דמיוני שבו עצמים דוממים לכאורה מקבלים רוח-חיים ומתחילים לנהל אורח-חיים עצמאי, כאילו הם יצורים אנושיים לכל דבר.

ואולם, גיבוריה של לריסה אינם הגיבורים המקובלים ברוב ספרי הילדים: אין המדובר בבעלי-חיים המתנהגים כבני אדם, יש ייחוד מענין בדרך כתיבתה של הסדרת. אמנם קשה לזהות קו עלילתי קבוע בספר, בהיות כל סיפור שונה מרעהו, ואולם אפיק ההתייחסות שלה אל העלילה והדרך בה מגיעים הסיפורים אל השיא ומוליכים את הקורא אל הפואנטה שבסיומו של כל סיפור הינם מקוריים.

לדוגמא: בסיפור "סודו של הגפרור הרזה" מקבל הקורא הצעיר זווית מקורית של ההתייחסות אל עצם הבערה של הגפרור קיסמו של הניצוץ, תענוג הבערה באש חזקה ומכלה, אף בלא להביא בכך כל תועלת מעשית, יופיו של האור הזורח ללא סיבה מעשית, כל אלה ואפילו לא בעצמים דוממים ומוכרים, הנמצאים בדרך-כלל בחדרו של הקורא הצעיר.

עטיפתה הצבעונית של הסוכריה, מכונית פרטית בצדי הדרך ואפילו גפרור רזה עם ראש "גינגי" בוער, אלה שבדרך כלל אינם אומרים לילד הרבה, ואינם זוכים להתייחסות מיוחדת מצידו בחיי היום-יום שלו, נהפכים לפתע לגיבורי סיפורים בעלי משמעות והקורא הצעיר מוצא עצמו מזדהה אתם בכל לבו.

למרות הדמיון המסויים הקיים בין סיפוריה של לריסה לבין אגדות הילדים של אנדרסון, האחים גרים ואחרים מעניקים לקורא את האפשרות להבין שיש יופי גם בדברים הקורים ללא סיבה מיוחדת ויש אמת גם במה שמתקיים בלא שיביא תועלת מעשית.

הנה המסר בסיפור "למה לא התחתן המלך מארץ שומלך" הוא, שאסור להתייאש. אמנם בסופו של הסיפור אין המלך (העצוב) מתחתן עם הנסיכה היפיפיה בה חשק — אך הוא מתגבר על ייאושו ולומד להבין — כמו הקורא הצעיר — כי אף שלסיפור המעשה אינו מסתיים ב"הפי אנד" עוד יש מקום לאופטימיות ולהרבה תקווה. והחיים מזמנים בחובם גם טוב, גם רע, גם אושר וגם עצב וזה נכון לגבי כל אחד מאתנו, לא כן?

* כתבה: לריסה לויין, איורים: ז'אנה בלייד, הוצאת רשפים 1982.